

مرکز مجاز امام صادق علیه السلام

اصول الفقه (مسأله ضد)

بحث ضد خاص

جلسه ۲۲۴

استاد نجار زاده

بحث ضد خاص:

این که امر بالشیئی اقتضاء کند نهی از ضدّ خاصّ را، مبتنی و متفرع بر این است که امر بالشیئی اقتضاء کند نهی از ضدّ عام را و چون طبق تقریر مذکور، ثابت شد از ضدّ عام، نهی مولوی وارد نشده؛ پس به طریق اولی می‌گوئیم نسبت به ضدّ خاصّ نیز چنین نهی وجود ندارد.

بنابراین حقّ آن است که بگوئیم: امر بالشیئی، مقتضی نهی از ضدّ نیست؛ اعمّ از آنکه عام یا خاصّ باشد. و اما اینکه چطور قول کسانی که امر بالشیئی را مقتضی نهی از ضدّ خاصّ دانسته‌اند متفرّع است بر رأی آنان که امر بالشیئی را مقتضی نهی از ضدّ عام می‌دانند؛ این خود مسئله‌ای است که محتاج به شرح می‌باشد:

قائلین به نهی از ضدّ خاصّ، دو مسلک داشته که هر دو مبتنی است بر نهی از ضدّ عام و ایندو مسلک عبارتند از: مسلک تلازم و مسلک مقدمیت.

مسلک تلازم:

الف: حرمت احد المتلازمین مستلزم حرمت دیگری است.

ب: فعل ضدّ خاصّ ملازم با ترك مأموربه است (منظور از ترك همان ضدّ عام می‌باشد) نظیر خوردن که ملازم است با ترك نماز.

ج: ضدّ عام، یعنی ترك صلوة را حرام می‌دانند؛ لاجرم لازم می‌آید که ضدّ خاصّ یعنی خوردن در مثال مذکور حرام باشد، پس نهی از ضدّ خاصّ، به مقتضای این مسلک، مبتنی شد بر ثبوت نهی از ضدّ عام.

جواب اول مصنف:

از نظر ما چون نسبت به ضدّ عام، نهی مولوی وجود ندارد؛ لاجرم جهتی برای ملازمه‌ای که ادّعاء شده قائل نیستیم؛ چه آنکه ملزوم یعنی ضدّ عام، به عقیده ما منهی عنه نیست.